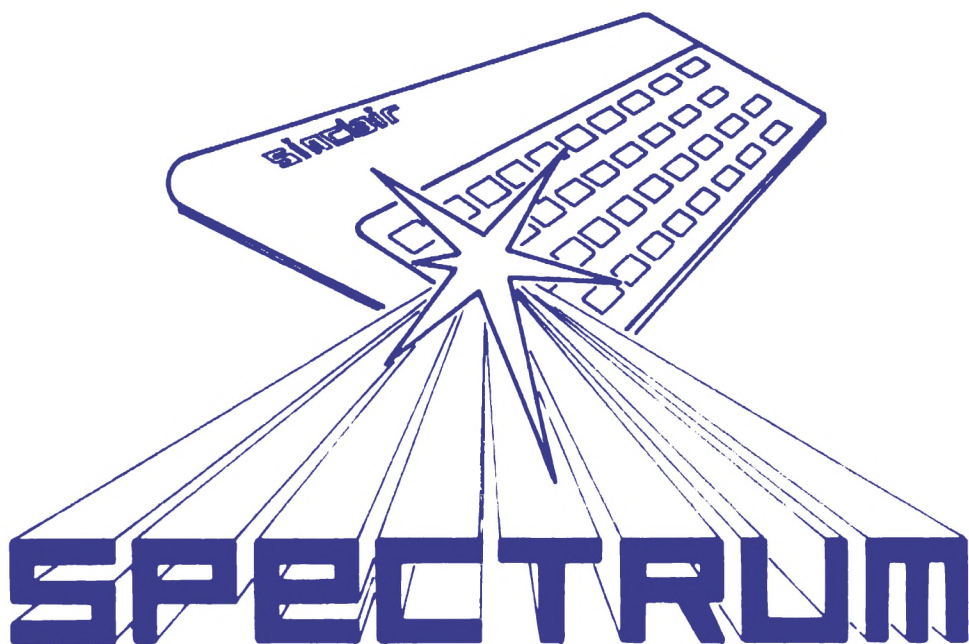

M A N T R I K

SÚBOR PROGRAMOV NA VÝUKU
CUDZÍCH JAZYKOV

MANTRIK

SÚBOR PROGRAMOV NA VÝUKU CUDZÍCH JAZYKOV

AUTOR: Ing. Anton Ludrovský

PRODUCENT: (C) ULTRASOFT 1992

Systém MANTRIK vyučuje cudzie jazyky úplne novým spôsobom, pričom používa jogínsku metódu MANTRA - rozklad viet na slová a slov na písmená. Táto metóda zaisťuje až prekvapivo rýchle zapamätovanie si vyučovaných viet a výrazov.

Systém pozostáva z programov základnej výuky ANGLICKY 1,2 a NEMECKY 1,2 ktoré obsahujú najpoužívanejšie frázy a výrazy používané v bežnom styku s cudzincami. Ďalej systém obsahuje dvojicu programov MANTRIK-EDITOR a MANTRIK-PROFESOR, ktoré umožňujú tvorbu vlastných výukových súborov v ľubovoľnom jazyku a ich preskúšanie. Oproti programom základnej výuky je program MANTRIK-PROFESOR oveľa variabilnejší. Umožňuje veľmi pružne meniť charakter výuky a jej priebeh, čím sa stáva príznačným pre náročnejších užívateľov a tých, ktorí sú v danom jazyku už pokročilejší, ale zároveň prístupným pre úplných začiatočníkov.

Všetky práva autora a producenta sú vyhradené! Akékoľvek rozširovanie tohto programu a zhotovovanie jeho kópií je zakázané!

ANGLICKY 1,2; NEMECKY 1,2 (PROGRAMY VÝUKY ZÁKLADNÝCH VÝRAZOV)

Po úspešnom načítaní do pamäte sa zobrazí stručná informácia o verzii programu a používaní klávesnice. Po stlačení klávesy 'ENTER' sa objaví menu s ponukou vyučovacích tém. Tému vyberieme stlačením príslušnej číslice. Voľba '0' nevyučuje, slúži iba k záverečnému preskúšaniu zo všetkých tém. Výber viet je v tomto prípade náhodný, čo čiastočne zvyšuje obtiažnosť. Po výbere témy 1-9 bude program vypisovať cudzojazyčné vety a ich preklad od začiatku zvolenej témy. Po stlačení bodky '.', začne výuka na vete, ktorá bola práve vypísaná. Týmto spôsobom je možné organizovať výuku v rámci jednej témy a preskočiť vety, ktoré už poznáme, eventuálne ktoré sme sa naučili minule. Ak sa učíme prvýkrát, začneme výuku hneď na prvej vete. Výpis viet sa dá urýchliť stlačením klávesy 'ENTER'. Po dosiahnutí konca témy bude program vypisovať vety znova od začiatku. Ulohov žiaka pri výuke je správne doplniť chýbajúce písmená, od 15 bodov vyššie chýbajúce slová do cudzích viet. Vodiacim prvkom je preklad cudzojazyčnej vety v slovenčine (pri českej verzii v češtine), ktorý je vždy vypísaný nad skúšanou vetou. Správne odpovede žiaka sú hodnotené pričítaním bodu a krátkym zobrazením ruky, ktorá sa snaží dosiahnuť balík s peniazmi. Dosah ruky je priamo úmerný Vaším dosiahnutým vedomostiam. Balík s peniazmi ruka uchmatne až pri dosiahnutí 30 bodov. Nie je to však jednoduché. Za zlú odpoveď sú totiž odpočítané 2 body.

Obtiažnosť výuky sa zvyšuje spolu s nadobudnutými vedomosťami, v čom spočíva jedna z výhod tohoto programu. V rozsahu 1-15 bodov vyžaduje program dopĺňanie písmen, od 15 bodov vyššie dopĺňanie celých slov. Všeobecne platí zásada, že čím viac ste dosiahli bodov, tým viac písmen, či slov program vynecháva. Do 15 bodov sú vždy pred dopĺňaním cudzojazyčná veta a jej preklad vypísané tak, ako majú vyzerať správne. Cudzojazyčné vety sa snažíme čítať nahlas. Počet vopred vypísaných viet po správnych odpovediach narastá, čím sa úmerne žiakovým schopnostiam zafažuje pamäť. Od 15 bodov vyššie sa vety vopred nevypisujú, ale program pri chybnnej odpovedi vypomôže tak, že doplní prvé a podľa potreby aj ďalšie písmená vo vynechaných slovách. V takom prípade sa očakáva dopĺňanie chýbajúcich častí slov. Za každú takúto výpomoc sú samozrejme odčítané body. Pokiaľ niektorá veta nebola zodpovedaná správne, program sa k nej bude vracáť so znižujúcou sa náročnosťou. V prípade, že dlhšiu vetu nestačíte prečítať, keď odpoviete zle, program cudzojazyčnú vetu a jej preklad vypíše dvojnásobne dlho.

Poradie dopĺňania chýbajúcich slov do 25 bodov nie je dôležité. Od 25 bodov vyššie treba doplniť chýbajúce slová v správnom slovoslede. Odpoveď žiaka nie je časovo limitovaná. Vety použité v súbore základných výrazov nie sú vždy doslovným prekladom. Výuku možno ukončiť, ak miesto odpovede vložíme bodku '.'. Program vypíše krátke hodnotenie a vráti sa k výberu tém. Niektoré témy sú kratšie, iné dlhšie. Odporúčame každú tému si viackrát zopakovať. K vkladaní interpunkčných znamienok slúži klávesa 'GRAPH', ktorá vyvolá výpis tabuľky znakov, ktoré možno použiť a ukáže, pod ktorými klávesami sa skrývajú. Po stlačení príslušnej klávesy sa vypíše písmeno s interpunkciou a tabuľka znakov zmizne.

MANTRIK - EDITOR

(PROGRAM NA VYTŤVÁRANIE VÝUKOVÝCH SÚBOROV)

Program je vytvorený v strojovom kóde mikroprocesora Z80. Služi k editovaniu výukových súborov typu MANTRIK. Vytvárané súbory ukladá v pamäti od adresy 25500 po 54190. Maximálna kapacita výukového súboru je teda 28690 bytes. Vety sú vytvárané s variabilnou dĺžkou, čím sa šetrí pamäť. Ako oddelovač viet je použitý znak CHR\$(1). Znakom konca súboru je CHR\$(0). Do programu sú zabudované systémové hodiny. Rutina zabezpečujúca čas pracuje v IM2 móde. Pri programovaní bola zohľadnená sada znakov s interpunkciou (slovensky, česky, nemecky, maďarsky). Písmená s interpunkciou sa vyvolajú dlhším podržaním príslušnej klávesy. Tabuľka písmen s interpunkciou je v prílohe tohoto manuálu. Obsahuje ju taktiež program MANTRIK-PROFESOR pod funkciou 'n' - návod. Počas práce program poskytuje tieto informácie: V hornom riadku počet zapísaných viet, veľkosť voľnej pamäte, čas od začiatku práce s programom. Dole sa formou bežiacieho riadku zobrazuje menu a rôzne informácie.

POPIS JEDNOTLIVÝCH FUNKCIÍ

(funkcia sa vyvolá stlačením klávesy)

'w' - (write) zápis viet

Vety zapisujeme v postupnosti naša veta, cudzia veta... atď. Pri ukončení práce musí v súbore ostať párny počet viet. Na nepárny počet viet upozorňuje zelená kontrolka, ktorá svieti tesne vľavo vedľa hodín v hornom riadku. Po napísaní celej vety, ktorá by nemala presahovať 2,5 riadku (EDITOR pracuje v trojriadkovom režime), ukončíme a odošleme vetu stlačením klávesy 'ENTER'. Do hlavného menu sa dostaneme vložením prázdnej vety (po odoslaní poslednej vety stlačíme znova klávesu 'ENTER') Pri zápise sú akceptované všetky klávesy na riadenie kurzora v rámci 3 riadkov včítane klávesy 'DELETE'. Vsúvanie textu je riešené tiež štandardne, vojdeme do textu a píšeme. Pritom sa písmená (slová) vpravo budú odsúvať doprava. Obmedzenie písania na 2,5 riadku doporučujeme dodržať, vzhľadom na funkciu procesora výuky, kde sú slová prechádzajúce z jedného riadku do druhého, celé presunuté do ďalšieho riadku. Preto pri písaní textu prechod slova na nový riadok riešime bez rozdeľovania. Po zápise väčšieho množstva viet poistíme súbor pred prípadnou stratou zápisom na kazetu (funkcia 's' - save).

výpis viet

Výpis viet sa vyvolá použitím niektorej kurzorovej klávesy. Vypisujú sa dve vety - horná a dolná. Pri použití kurzoru 'hore' sa výpis nastaví na začiatok súboru a vypíše sa prvé dve vety. Pri stlačení 'dole' sa výpis nastaví na koniec súboru a vypíše sa posledné dve vety. Stlačenie kurzoru 'dopredu' vypíše dve vety v smere od začiatku súboru ku koncu s krokom dve vety. Kurzor 'dozadu' vypíše dve vety v smere od konca súboru k začiatku s krokom jedna veta.

Je to preto, aby bolo možné zobraziť každú vetu ako spodnú. Funkcie 'd' - výmaz vety a 'EDIT' - oprava vety sa týkajú vždy len spodnej vety, preto sa predtým musíme na danú vetu nastaviť. Ak sa má previesť akcia s prvou vetou súboru, treba sa nastaviť na začiatok súboru a ešte stlačiť kurzor 'dozadu'.

'EDIT' - oprava vety

Najprv sa pomocou kurzorových kláves nastavíme na vetu, ktorú chceme opravovať. Musí byť vypísaná ako spodná. Po stlačení klávesy 'EDIT' sa na konci vety objaví kurzor. Teraz už môžeme vetu ľubovoľne opravovať či dopĺňať, pričom kurzorové klávesy plnia tú istú funkciu ako pri zápise vety.

'd' - (delete) výmaz vety

Umožňuje výmaz spodnej vety. Pri výmaze sa zmení celkový počet viet v súbore. Preto ak vymažeme jednu vetu zo súboru, v ktorom je párny počet viet, mali by sme jednu vetu aj zapísať, alebo vymazať obidve vety - cudzojazyčnú i slovenskú (českú).

'i' - (insert) vsunutie vety

Funkcia umožní napísať a vsunúť celú vetu medzi zobrazené vety. Platí tu taktiež pravidlo o dodržaní párneho počtu viet.

'f' - (find) hľadanie vety

Funkcia si vypýta vzorku (časť slova, slovo, časť vety) a potom porovnáva každú vetu s udanou vzorkou. Ak nájde rovnaký výraz, vypíše vetu v ktorej sa výraz nachádza ako spodnú. Potom hľadá ďalej až do konca súboru. Tu napíše hlásenie 'koniec súboru'. Ak prikážeme hľadať ďalej, prejde na začiatok súboru a pokračuje v porovnávaní. Ak program zahlásí 'koniec súboru' aj druhýkrát, znamená to, že hľadanú vzorku nenašiel. Takto môžeme dať vyhľadať výrazy, ktoré chceme opraviť, alebo ak máme súbor vytvorený ako slovník, môžeme vyhľadávanie použiť pri rôznych prekladoch.

't' - (sort) triedenie súboru

Funkcia umožňuje abecedné triedenie súboru podľa prvej, alebo druhej vety v páre, čiže podľa cudzojazyčných alebo slovenských (českých) výrazov. Triedenie prebieha na princípe výberovej metódy (selective sort). Napriek tomu, že je triedenie optimalizované a na presuny blokov pamäte sú použité rýchle inštrukcie strojového kódu (LDIR a LDDR), môže trvať relatívne dlho. Je to z toho dôvodu, že sa triedi na mieste, t.j. nie je použité žiadne pracovné miesto pamäte navyše. Preto je možné triediť súbory až do veľkosti 28 Kb. Pri triedení nie sú zohľadnené interpunkčné znamienka. Takéto znaky budú vyhodnotené ako väčšie. Pri triedení sa v ľavom hornom rohu zobrazuje informácia, koľko viet treba ešte zotriediť. Triedenie je možné kedykoľvek prerušiť klávesou 'BREAK'.

'e' - (erase) výmaz súboru

Funkcia slúži k vymazaniu celého súboru, ktorý je momentálne v pamäti (vynuluje pracovný priestor v oblasti 25500 - 54190).

'l' - (load) nahratie súboru

Funkcia slúži k načítaniu súboru z kazety. Po jej vyvolaní sa objaví dotaz na meno súboru, ktorý má byť načítaný. Ak sa odpovie prázdny menom (len stlačením klávesy 'ENTER'), bude do pamäte načítaný prvý súbor, ktorý sa na kazete nájde. Zápis súborov a ich čítanie prebieha u systému MANTRIK PROFESOR-EDITOR rýchlosťou 2400 b, je preto vhodné používať spoľahlivý záznamový prístroj.

'k' - (merge) pripojenie súboru

Je obdobou funkcie 'l' s tým rozdielom, že súbor bude načítaný za koniec aktuálneho súboru v pamäti. Slúži k spojeniu viacerých súborov.

's' - (save) uloženie súboru

Funkcia si vyžiada meno súboru a prevedie jeho zápis na kazetu rýchlosťou 2400 b.

'p' - (print) tlač súboru

Funkcia zabezpečí tlač súboru na pripojený ZX PRINTER.

'h' - (clock) hodiny

Funkcia slúži k nastaveniu hodín. Pri vkladaní reálneho času treba dodržať predpísaný formát (hh:mm:ss), v opačnom prípade sa môžu prejaviť v systéme merania času chyby. Keď čas nenastavíme, hodiny merajú čas práce s EDITOROM.

MANTRIK - PROFESOR

(PROGRAM NA VÝUKU CUDZÍCH JAZYKOV)

Program slúži k používaniu súborov vytvorených EDITOROM na výuku. Výuka je podobná ako pri PROGRAMOCH VÝUKY ZÁKLADNÝCH VÝRAZOV s tým rozdielom, že umožňuje výuku pomocou vlastných súborov v ľubovoľnom jazyku a je modifikovateľný. Hlavnou prednosťou je možnosť nastavenia 11 parametrov, ktorými sa dá veľmi variabilne meniť charakter výuky a jej náročnosť. Po nahraní programu do počítača sa v dolnom riadku zobrazí menu.

POPIS JEDNOTLIVÝCH FUNKCIÍ

(funkcia sa vyvolá stlačením klávesy)

'l' - (load) nahratie súboru

Funkcia slúži k načítaniu súboru z kazety. Používa výhradne len súbor typu MANTRIK. Po jej vyvolaní sa objaví dotaz na meno súboru, ktorý má byť načítaný. Ak sa odpovie prázdny menom (len stlačením klávesy 'ENTER'), bude do pamäte načítaný prvý súbor, ktorý sa na kazete nájde. Čítanie prebieha rýchlosťou 2400 b, tak ako súbor zaznamenal EDITOR.

'p' - (parameters) nastavenie parametrov

- *výuka dopĺňaním písmen, slov, mix (1/2/0)?*

- odpoveď: 1 - budú sa dopĺňať len písmená
2 - budú sa dopĺňať len slová
0 - pri veľkosti vety do 32 znakov sa budú dopĺňať písmená, nad 32 znakov sa budú dopĺňať slová

- *výluka viet (1,0)?*

- odpoveď: 1 - skúšaná veta bude po správnej odpovedi vyradená, čiže nebude ďalej vstupovať do výuky
0 - skúšaná veta nebude po správnej odpovedi vyradená

- *náhodný výber (1,0)?*

- odpoveď: 1 - vety do výuky budú vyberané náhodne, teda nie v poradí, ako sú v súbore napísané; tento parameter je vhodné použiť spolu s parametrom 'výluka viet'
0 - vety do výuky budú vyberané v poradí, tak ako boli do súboru zapísané

- *obrátiť výuku (1,0)?*

- odpoveď: 1 - program bude požadovať dopĺňanie slovenských (českých) výrazov
0 - program bude požadovať dopĺňanie cudzojazyčných výrazov

- *maximum vopred vypísaných viet (?)*

- odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo väčšie ako 0); tento parameter umožňuje obmedziť počet viet, ktoré budú vypisované pred skúšaním; počet vopred vypísaných viet sa bude po správnych odpovediach zväčšovať až po hodnotu tohoto parametru

- 0 - vety sa vopred vypisovať nebudú (toto platí aj keď je súčasne použitý parameter 'náhodný výber')
- *čas vopred vypísaných viet v sekundách (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo väčšie ako 0); vyučované vety sa budú vopred vypisovať na počet sekúnd určený hodnotou tohoto parametru
- 0 - vety budú zobrazované neobmedzene dlho, zmenia sa až po stlačení klávesy 'ENTER'
- *čas na vloženie znaku v sekundách (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo väčšie ako 0); čas zadáný do parametru bude limitom pri vkladaní odpovede; program čaká určenú dobu na stlačenie klávesy; pri dopĺňaní písmen čaká na písmeno, pri dopĺňaní slov čaká určenú dobu na každé písmeno daného slova; ak klávesa nie je stlačená v určenom čase, vyhodnotí program odpoveď ako zlú
- 0 - odpoveď nie je časovo limitovaná
- *minimálny počet vynechaných písmen, slov (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo väčšie ako 0); parameter určuje minimálny počet vynechaných písmen (slov)
- *maximálny počet vynechaných písmen, slov (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo väčšie ako 0); parameter určuje maximálny počet vynechaných písmen (slov)
- *slovosled od bodov (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo v rozpätí 1-30); po dosiahnutí počtu bodov nastavených parametrom bude program vyžadovať dopĺňanie slov v správnom slovoslede; vynechané písmená sa dopĺňajú vždy v poradí od začiatku vety
- *počet viet v cykle (?)*
 odpoveď: X - (X je ľubovoľné číslo v rozpätí 1-255); použitie tohoto parametra umožňuje vytvárať obmedzený okruh viet výuky; súčasne nesmie byť použitý parameter 'náhodný výber'; výber viet do výuky prebieha od nastavenej vety smerom ku koncu súboru, v počte viet zadaným týmto parametrom; napríklad keď výuka začne na 35. vete a parameter je nastavený na 12, budú sa vyučovať len vety 35 až 47; ak je súčasne aktívny parameter 'výluka viet', budú správne zodpovedané vety vypúšťané a miesto nich budú dopĺňané vety, ktoré nasledujú za úsekom vymedzeným cyklom; po dosiahnutí konca súboru budú dopĺňané vety zo začiatku súboru

'v' - (learning) výuka

Pri vyvolaní tejto funkcie musí byť už výukový súbor v pamäti. Výuka bude prebiehať podľa navolených parametrov. Najprv umožní program určiť začiatok výuky na niektorej vete, pričom bude vypisovať dvojice viet v smere od začiatku súboru ku koncu. Ak sa pri vypisovaní dostaneme až na koniec súboru, výpis pokračuje zase od začiatku. Výpis sa dá urýchliť stlačením klávesy 'ENTER'.

Výber vety sa prevedie vložení bodky '.', čím dáme povel k zahájeniu výuky. Počas výuky program poskytuje tieto informácie: V hornom riadku vetu v cykle (ak bol použitý parameter 'počet viet v cykle'), počet bodov (počet bodov pri správnych odpovediach stúpa, pri zlých klesá), čas od začiatku práce s programom. V spodných riadkoch sa zobrazujú príkazy a pri dopĺňaní slov aj práve vkladané slovo. Písmená sú dopĺňané priamo do skúšaného textu. Ak chceme výuku ukončiť, vložíme namiesto odpovede bodku '.'. Následne bude vypísané skóre s počtom dobrých a zlých odpovedí. Tento údaj sa dá použiť pri hodnotení a mal by nás motivovať k čo najlepšiemu výsledku. Výuka sa štandardne ukončí pri dosiahnutí 30 bodov, alebo ak je nastavený parameter 'výluka viet' pri správnom zodpovedaní všetkých viet súboru.

'n' - (instructions) návod

Funkcia vyvolá výpis návodu na ovládanie klávesnice a tabuľku písmen s interpunkčnými znamienkami, používanými v strednej Európe. Tabuľka platí aj pre MANTRIK-EDITOR. Pri používaní sa písmená s interpunkciou vyvolávajú tak, že sa dlhšie podrží príslušná klávesa (napríklad krátko stlačené 'a' = 'a', dlhšie stlačené 'a' = 'á'). Tabuľka je uvedená i v prílohe na konci tohoto manuálu. Jedinou výnimkou je veľké dlhé A ('Á'). Na jeho mieste je totiž umiestnený systémový záznam. Preto používajte 'Á' pod klávesou 'X'. Veľké písmená s interpunkciou získame tak, že podržíme prepínač veľkých písmen 'CAPS LOCK' a potom príslušnú klávesu.

'h' - (clock) hodiny

Funkcia je totožná s funkciou 'h' v programe MANTRIK-EDITOR.

DÔLEŽITÉ UPOZORNENIE

Systém programov MANTRIK EDITOR-PROFESOR používa väčšiu rýchlosť nahrávania oproti štandardnej nahrávacej rutine ZX SPECTRA. Preto doporučujeme používať kvalitné záznamové zariadenie (datarekordér). Ak by boli s nahrávaním problémy, skúste použiť konektor MIC na počítači a nastavte hlasitosť naplno. Ak program ani po týchto opatreniach nenahráte do počítača, treba nastaviť kolmosť hlavy Vášho datarekordéru. Ak dosiahnete vhodnú kolmosť, nemali by ste už kolmosť hlavy meniť.

TABUĽKA ZNAKOV S INTERPUNKCIOU POUŽÍVANÁ SYSTÉMOM MANTRIK																									
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z
á	č	ć	ď	é	ē	ē	ü	í	û	í	ř	ö	ñ	ó	ô	ä	š	š	ť	ú	ē	ē	ß	ý	ž
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
.	Č	Ć	Đ	É	Ē	Ē	Ü	Í	Û	İ	Ł	Œ	Ń	Ó	Ô	Ä	Š	Š	Ť	Ú	Ė	Ė	Á	Ý	Ž

